

Megjelenik hetenkint háromszor a m. k. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt. 6.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " " "
Egy óra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső postacím: 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos germond sorát 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.)

Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilttéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

A hírlaphelyeg eltörlése folytán lapunk árát leszállítjuk, mindamellett legéberebb figyelmet fordítunk szellemi beltartalmának gyarapítására.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " " "
Egy óra	1 " " "

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak becses megrendeléseiket mielőbb megtenni.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésbe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési pénzek beküldésénél postautalványt kérünk használni, mely jutányosabb a levélben való pénzbeküldésnél.

Pest, január 14. 1870.

(B.) Mára volt határozva ünnepek után az első ülés tartása, mely a szokott módon közhírré tétetett s meg is tartott.

A képviselők mondhatni szép számmal jelentek meg.

Az elnök rövid beszéddel üdvözölve a képviselőket, az ülést megnyitotta.

A szokott elnöki bejelentések, némely miniszterialis előterjesztések, s a fiumei ügyben kiküldött bizottmány jelentése után következett volna a napirend, azaz: a pénzügyi bizottmány az 1870-iki költségvetésről szóló általános jelentése.

Azonban, miután a pénzügyi bizottmány előadóját, Kautz Gyulát egészségi állapota a megjelenéstől visszatartja, a tárgyalás holnapra balasztott, s a pénzügyi bizottmány oda utasított, hogy más előadót nevezzen ki.

Ezek szerint a ház már holnap el fogja kezdeni az 1870-iki költségvetés feletti tanácskozást, s azt szakadatlanul folytatni fogja, a mennyiben az intermezókkal nem fog félbeszakítani.

Ilyenek azonban eddigelő bővön hozattak felszínre.

Mily irányt fognak venni a vitakozások, előre meghatározni bajos volna; de közelebről meglátjuk s addig nem fog ártani, ha a szomszédban, a Lajthántul s Dalmáciában történetekre vetünk egy futó pillantást.

A Lajthántul a miniszterválság még folyvást tart s nézetem szerint helytelen irányt vett, mert bárha a válság megának a miniszteriumnak kebelében keletkezett, a nélkül, hogy azt a törvényhozótestület hármelyik házában a pártok állása sürgette volna, mégis jónak látták az illetők azt a nyilvánosság elébe huzcolni, s oly gyengeségeket tární fel ott hivatalosan a világ előtt, melyeket a rozszakarát könnyen kizsákmányolhat.

Correct eljárás bizonyára az lett volna, ha a miniszterialis többség határozott magatartása következtében, a minoritás visszalépve, a parlamentben tett volna kísérletet elvei keresztülvitelére, mely esetben azután vagy a jelenlegi miniszterialis többség maradt volna a dolgok élén, vagy a minoritás vette volna kezébe a gyeplőt, de mindenesetre megmaradt volna ez eljárásban az egyöntettség és parlamentararis eljárási mód.

Mind ez azonban minket csak annyiban érdekkel, a mennyiben reánk nézve sem közömbös, mily alapon odatnak meg s Lajthántul a parlamenti reformkérdések; hogy a kiindulási pont tulságosan centralisicus, foederalisicus lesz, vagy olyan, mely sem egyik, sem másik felé nem tévedve a tulságokba, megadja az egyes országoknak és nemzetiségeknek a mi azokat megilleti, de a dualisicus elvet sem adja fel.

A dalmátiai események ezuttal befejeztettek látszanak; a felkelők sorba rakják le a fegyvert s velők a legloyalisabb bánásmód használtatik, még fegyverüket is visszanyerik.

Ez, nézetem szerint, helyes eljárás; azt azonban nem merném reményleni, hogy ez eljárás következtében egy bekövetkehető európai catastrofa esetére, a panszláv izgatók ne találának kedvező fogadtatásra Dalmáciában.

A tanúság mindezekből az, hogy ha nem akarjuk hazánk sorsát a véletlenre bízni, egyesített

erővel törekedjünk az időt felhasználva belügyeinket rendezni, egyelőrtésünk által imponálni, s a felölös magyar miniszteriumnak megadni mindazon erőt, melyet az csak a nemzetül kölcsönözhet, és attól, épen a haza érdekében méltán el is várhat.

Az alkotmányos szabadság gordiusi csomójának megoldásához közelgünk.

Δ Az enquete, mely a helyhatósági önkormányzatnak a parlamenti feölös kormányformába való beillesztése, illetölég e kettőnek összegegyeztetése fölöt tanácskozott, megállapította az irányadó alapelveket, söt a szövegezésel megbízott tagok is elkészültek a munkával.

Mennyi aggodalmat okozott a parlamentararis rendszer híveinek és a szabadelvöl önkormányzat barátainak az, hogy: a népszabadság és korszerű haladás eme hatalmas tényezői nem férnek meg egymás mellett, s egy tulságos központosítás javára kellend az önkormányzat lényegét feláldozni.

Az enquete által felállított sarkelvek olyanok, melyek méltán megszüntethetnek minden honfui aggodalmat; biztosítják a parlamenti kormány hazánkban nélkülölhetetlen hatalmát; de kezeséget nyujtanak arra nézve is, hogy helyhatóságaink nem lesznek pusztá közigazgatási közegek, hanem önkormányzatuk birtokában maradva, szabad mozgást engednek a községeknek is.

Első és legnehezebben megoldható kérdés vala: minöl viszonyban álljon a megye a parlamenti feölös kormányhoz? hogyan eszközöltessek az, hogy a közigazgatás gépezete gyorsan és pontosan működjék, a kormányt joggal lehessen feölössé tenni a közkormányzati ügyek körül netalán elkövetett hibákért, mulasztásokért; e mellett a helyhatóságok mégis foglalkozhassanak az országos ügyekkel, az ezek felett kelt kormányrendeleteket megbírálhassák, és ne legyenek kénytelenek a némán dolgozó gép szerepét viselni, miáltal a közügyekre nagy kár árulhatna, s az önkormányzat csak látszólagos lenne.

E roppant fontosságú kérdés megoldásának kulcsát az enquete által megállapított sarkelvekben találjuk fel.

Örvendetes jelenség volt az, hogy az enqueteben egy hang sem emelkedett azon nézet mellett, hogy a municipium a kormányrendeleteit azonnal, minden felszólalás nélkül tartozzék végrehajtani. Ez az alkotmányos érdek erős bizonyítéka.

A többség a mellett volt, hogy oly kormányrendeletekkel szemben, melyeket a központi bizottmány törvénybe-ütközöknek látand, joga van a megyének egyszer felírni, tehát azokat szabadon meg is vitathatja; ha azonban a kormány, az indokolt fölterjesztés daczára is sürgetné a végrehajtást, a megye tegye meg azt lehető gyorsan, fennmaradván joga az ügyet a parlament elébe felebbezni.

Mi ezt a módot tartjuk legcélszerűvezetöbbsnek. Mert, ha a representációra érkező sürgetöt — az enquete kisebbségének véleménye szerint — egy, az országgyölös által a curia tagjai közül választott héttagu bíróság elé terjesztendő a megye, az ügy törvényes oldalának megvizsgálása végett, bármily gyorsan ítélné is e bíróság — mindkét félt kötelezőleg, minden további felebbezés kizárásával, — nem egy esetben oly késedelem állhatna be, a melyből eredöl mulasztás- és kárért a kormány feölösséget nem vállalhatna. Azután, a parlamenti kormány — nézetünk szerint, de az 1848-ki III. t.-cz. 33. és 34. §-ei értelmében is csak a parlament lehet bírója. E fölöt a curia hét tagjának megválasztása által, a bíröl hatalomra törvényhozásunkat megilletöl teendő ruházhatnák, s a hozandöl ítélet által befolya a közkormányzatra is, mi, a modern államtudomány azon alapelveivel lenkeznék, hogy a független bíröl hatalom ne legyen részese a törvényhozöl és végrehajtöl hatalom hatásörének.

Az enquete által elfogadott alapelvek egy másik előnyének tartjuk azt, hogy az egyszeri felírás és a sürgetésre következő azonnali végrehajtás, több időt enged a helyhatóságoknak a saját belügyeikkel

valöl foglalkozásra. Lesz alkalmuk a közügyek iránti érdekeltségüket tanusítani, szak-, tárgy- és helyismeretüket a haza javára latba vetni, hasznosítani; de reöl érendenek arra is, hogy a megye területén az anyagi és szellemi haladás eszközeit az eddignél nagyobb figyelembe részesítsék; tökéletesíthetik a keblí közlekedést, ez által emelve a belforgalmat és kereskedést, s közvetve az ezzel elválhatlan kapcsolataon állöl ipart és gazdaszatosat; utána nézhetnek a közmívelödés miékenti haladásának, s e keblí ügyek körül kifejtendöl buzgóság által eszközölhetik, tapintatosan, e haza különbözöl felekezettül és ajku polgárainak összesimulását. E téren dolgozva fogják a helyhatóságok a haza iránti kötelemeiket korszerűen teljesíteni; nemcsak a megye felvirágzását, de a haza nagyságának, hatalmi állásának ügyét is kiszámíthatlan mérvben fogják elősegíteni, kellöl szabadságot engedvén a községeknek is a fejlődésre, beörvén a felügyeleti joggal.

Ez okokból örömmel üdvözöljük az enquete azon megállapodását is, mely a megyei központi bizottmányok tagjainak számát kellöl arányra szállítja le, s e felett, oly megalakítási módozatot javasol, mely, míg minden az államban és így a helyhatóságokban is jogosult érdeknek képviselötét biztosítani igyekszik, a municipiumokban is az értelmiség kezébe teszi le az irányadó befolyást, ezáltal lehetővé teszi a szellemi és anyagi haladást, és megadja a szabad önkormányzat üdvös hatásának kezeségeit.

Az enquete megállapította sarkelvek értelmében erős lesz a valölöl feölös kormány, a megye élvezendi az önkormányzat lényeges jogait, de a szabad község sem lesz pusztá óhajtas.

Belügy.

A községi és megyei autonomia körvonaloza tárgyában tartott enquete munkálatainak föbb alapelveiröl, pesti lapok után, mi is közölhetünk egyet-mást. A község önállóságának fögarantiája gyanánt állapított meg az, hogy a község elöljáróját, szolgabíröl kijelölés nélkül maga választja szabadon. A megyében ezután is a föiepán candidálna a tiszii állomásokra, s az időközben megtrül helyekre is ö nevezné ki az illetölket; az első alispán székének megtrülése esetére azonban rögtön bizottmányt kellend összehívni, s ez választand meg az új első alispánt. A tiszvisölök és bizottmány 6 évre választatnak. A megyei bizottság kétfélekép alakul: fele a megye területén legtöbb adöt fizetökböl, kik virilis szavazatjoggal bírnának; a bizottság másik fele csoportok szerint lenne választandöl, az országgyölösi választásoknál alkalmazott census szerint. A központi bizottság tagjainak száma nem lehet 150-nél kevesebb, és 800-nál több. Így a megye minden 800—1000 lelkekre esnék egy bizottsági tag. A bizottmány évenként négy gyöllest tartana, e közben a tiszvisölök a bizottmánynyal szemben személyes feölösséget terhe alatt intézendik az ügyeket. A megyei bizottmány joga lesz egyszer felírni a miniszteri rendelet ellen s a válasz viszsaérkezeséig a végrehajtást felfüggeszteni; de a rendelet ismétlése esetében a végrehajtásnak azonnal meg kell történni, joga levén a megyének a parlament elébe vinni az ügyet; ha valamely bizottmány a másodsori meghagyásnak sem hódöl, a föispán a megtagadásra szavazók neveit feljegyezti s azok, kiknek föllépése a mulasztás által kárt hozott a közügyre, 500 frtig terjedhetöl bírsággal sújthatók. A végrehajtást ily makacsokodás esetén kir. biztos végzi, ki az illetöl rendelet fogadtatása után azonnal visszahivatik. Mint látjuk, az enquete munkálatai sarkpontjai azon irányelvek, hogy: gyors és pontos közigazgatás szerveztessék, de az autonon megye se legyen eddigi jellegéböl kivetölözött, az az, ne váljon pusztá közigazgatási közegeg; e felett a központi bizottmányokban a megyei értelmiség birjon tulnyomöl befolyással.

A határvöldek kérdésében kereken és nagyon helyesen jegyzi meg a „Hon” a Lajthántul föfeszekedöl lapokkal, különösen a „N. Fr. Presse”-vel szemben, hogy „ölvi tekintetben ez az ügy többé vita alá nem jöhet. — Csak az van hátra, hogy a mi elölleg a király által is szentesített, miként váljké testté, a lehető leghamarább, s a számtalan ellenötös érdekek lehető kimölésével.” Teljesen osztjuk az ellenök fö különbözölnek e felszólalását, s még inkább azt, hogy e kér-

désben „minden oly törekvés, mely még egyszer kérdés alá vonna egy elölleg már bevégzett ügyet, — mely kétségbevonna világos, szentesített, megdönthetöl jogokat — Magyarország által pártkülönbség nélkül visszautasítottatnák.”

A fiumei ügy rendezésében, úgy látszik, egy közvetöl ideiglen képezendi a bevezetést. A kir. biztos visszahivatnák s a közös magyar-horvát miniszterium előterjesztésére, s a magyar miniszter-elölök ellenjegyzése mellett kormányzölöt nevezne ki a király; e kormányzöl hatásköre a kereskedelmi és tengerészeti ügyekben az egész magyar-horvát tengerpartra kiterjedne, e mellett ö állana a fiumei autonon belkormányzat élén is. A kereskedelmi és tengerészeti ügyek vezetésére egy külön tengerészeti hatóság állíttatnák fel s így a magyar-horvát tengerpart a triesti hatóságok keze alöl kivételnék. Fiume autonon belkormányzattal bírna; a kormányzöl a föfelügyeleti jogot gyakorolná; töle a felebbezés a belügyérhez történnék; az e részbeni törvényhozás a magyar parlamentet illetné. Fiume alapíthatna iskolákat, melyek csak föfelügyelet tekintetében állanának a magyar közoktatásügyre és a magyar parlament alatt. A most fennállöl horvát gymnasium alapötökéje, az alapöt okmány szellemében megosztatnák; a város több subventiot nem fizetne; de Horvátországnak szabadságában állana saját erején továbbra is fenntartani a gymnasiumot Fiumében. Továbbá Fiume-ban egy vegyes első- és másodfoku bíróság állíttatnák fel; a tagok felöt ö Felsége a közös magyar-horvát miniszterium, másik felöt a bán előterjesztésére nevezné ki; e törvényszék hatásköre a közös kereskedelmi és tengerészeti ügyekben az egész magyar-horvát tengerpartra kiterjedne; polgári és bünvádi perekben pedig csak Fiumera szorítkoznák. A kereskedelmi ügyekben a fölebbezés a pesti semmisítöl törvényszékhez, polgári és büntölöl ügyekben a zágrábi hétszemélyes táblához történnék. E provisorium csak akkor lépne életbe, miután a Fiume ügyében kiküldött magy. bizottiság beadta lesz jelentését a magyar parlamenthez és az a dolgok (ez már megtörtént) állapotával részletesen megismerkedett.

Dalmátiai állapotok.

Cattaró, jan. 12. A knezeik által már előbb tett ígéreiteket teljesítendök, tegnap mintegy 300 crivosciai jelent meg b. Rodich altábornagynál, hogy bünbánásukat és meghödelésukat kifejezzék, a legfelsöböt kegyelmet kérjék, és hogy ö Felsége iránti régi hűségük fölöl ujjolag biztosítsanak. A fegyverlerakás iránti felhívást azonnal minden ellenmondás nélkül teljesíték. Miután Rodich altbn. közelebbi magukviselote miatt keményen megdorgálta öket, és behatöl oktatást adott nekik a jövőre, — tudunkra adá a legfelsöböt kegyelmet, és megengedöl nekik, hogy a fegyvereket személyes biztonságukra lsmét felvehessék, — mire ö Felségére mondott lelkesült és határtalan „zeisöl” kiáltás és háromszoros üdvölös következett. Most még csak Pobori pacificatioja van hátra.

Honvédügy.

+ Minden hazafi örömmel látja, hogyan szervezódik a magyar királyi honvédsereg, melynek feladata: megörizni a mult dicsöségét, követni vitézségben és áldozatkészségben a dicsöl ösöket, — de egyszermind előkészöltni arra is, hogy szellemi és anyagi haroképesség- és akadályt nem ismeröl lelkesedéssel vértöze, maga idején, ledöntölhetlen védalként oltalmazhassa meg e haza és nemzet létét, jövő felvirágzását, versenyezvén addig is Európa jelesebb hadseregeivel mind abban, mi a katonát az ellenség előtt rettentölöl, a polgárt honfitársai körében szeretett- és tiszteltöl teheti.

Derék honvédeinknek, kik ily nagy és üdvös munkára vannak hivatva, a kezdet öröiai nehézségeivel kell megküzdeni. Repes a szív örömeben, ha látja, hogyan igyekeznék és ügyesednek és ifju katonák napról napra; de mindig elszomorodánk, látva, hogy több órai fáradalmas gyakorlat után, mintegy ünnepek volt akkor, midön valamelyik serezedölakölcsönözött zenekara vezetöl hazafelöl a kifáradtatnak.

A katonai zenekarok szükségét bizonyítgatni fölösleges munka; megvan ennek a maga haszna békében is, mint hadban. Ezért látjuk, hogy valamennyi hadsereg ezredeinél vannak zenekarok; még a török hadsereg redif (tartalék) ezredei is bírnak ilyenekkel. Ezeknél is hátrább álljanak e részben honvédeink?

Talán a dolgok ez állapota ösztönözöl a derék Graef honvédtábornokot és Incezy honvédezedest arra, hogy egy honvédzenekar

felállításának módjáról gondolkozzanak s ez ügyben kezdeményezzenek.

Egy honvéd-zenekar felállítása anyai pénzt szükség, hogy ez összeget az erdélyi 14 gyalog zászlóalj és 3 lovas század állandó, nem-szabadágot tisztikarától levonások útján beszerezni teljes lehetlenség. Erre az országgrész támogatása szükséges.

Mint halljuk, felszólítás intéztetett, a kolozsvári honvédkerületben parancsnokló honvédtábornok által az erdélyi törvényhatóságok főtisztjeihez, a végül, hogy ezek a honvédség tekintélyét és szellemét emelő eszköz megalkotására, a legezélszerűségeit szőlőszőlők fel az országgrész polgárait az önkéntes adakozásra.

Nem tudjuk, ha vajjon melesztetett-e ilyenmí megvalósítás a városok előjáróhoz is; nézetünk szerint ezek lennének hivatva e részben jó példával járni elől.

A honvédzenekar felállítása körül Kolozsvár városát illetné meg az önkéntes adakozásban nemes és buzdító példát adni.

Nincs is okunk kételkedni abban, mintha magyar és száz városaink ne sietnének e nemes célra, erejükhez képest, adakozni.

Bizonyynyal követni fogják az adott jó példát a vidék nagy és kis birtokosai. A városok-és birtokosokkal versenyre kelendek a törvényhatóságok és községek, s így bizton reméljük, hogy begyűl a szükségelt összeg.

A siker e részben attól függ, mily buzgósággal karolják fel az ügyet a törvényhatóságok és városok élén álló főtisztok, s mily intézkedéseket tesznek a polgárok aldozatkészségének fölélesztésére, fokozására. Erdélytől, hazafiságuktól, tapintatuktól csak üdvöst várhatunk.

Legzélszerűbb lenne, nézetünk szerint a népet és polgárságot községenként, illetőleg tizedenként felvilágosítani a czél hasznos voltáról, a honvéd intézményre való nagy hatásáról. Ezt a megye és város alsóbb tisztviselői és a nép bizalmát bíró egyéniségek tehetnék legezélszerűsággal; ezeknek kellene egyttesen az aláírásokat megnyitni, a pénzeket beszélni: adakozni az egyesek, — a községek és városok pedig a közvagyonból is szavazhatnának meg (füstönként, vagy holdanként) bizonyos összeget. A tisztviselőknek és népszerű férfiaknak lenne feladata megértetni mindenkivel, hogy nem rovatalról, hanem hazafias önkéntes adományról van szó. E részben az aprólékos megjegyzések, részünkről, főlegesen; a közügyek élén álló derék hazafiak tapintata legjobban meg fogja találni az út, mely legbiztosabban vezet a célhoz.

Mi meg vagyunk győződve arról, hogy egyesek, községek és városok vetélkedni fognak abban, melyik járuljon többel e nemes czél megvalósításához. A siker már csak azért sem maradhat el, mert ez ügyet pártkülönbség nélkül karolják fel a hazafiak, s az ily akarat és buzgóság előtt nincs akadály.

Részünkről t. munkatársaink és olvartaink figyelmébe és aldozatkészségébe ajánljuk ez ügyet: pártolják azt szóval és tettel s hassanak ismerőikre, barátaikra és a népre.

A honvéd-zenekarra a „Kol. Közöny“ szerkesztősége 10 ft o. é. kezdi meg az aláírását az önkéntes adományokat illő helyre átszolgáltatás végett, nyilvános számadás mellett, ezennel elfogadja.

134 eln. 1870.

K. B.

Az erdélyi kir. biztostól.

A magyar állam alattvalóknak a moldva-oláh hatóságok által a határ átlépésére nézve fennálló szabályok meg nem tartása miatt ismételve történt visszautasítása arra látszik mutatni, hogy ezen szabályokról az itteni lakosság kellő tudomással nem bír.

Ennélfogva belügyminiszter úr ó nagyméltóságának folyó hó 5-én 5828. utl. 1869. szám alatt kelt intézkedése nyomán a határszéli személyforgalomra vonatkozólag 1868. július 31-én és október 26-án s 1869. augusztus 24-én. 1431. utl. 3129. 1868. eln. és 703 K. B. 1869. eln. számok alatt részben már közölve volt szabályok lényeges tartalma a következőkbe foglalva.

1., A keleti és déli határszélek községei mezzei vagy marhagazdászattal foglalkozó lakóinak községi utalványok alapján a vesztglő hivatalok által kiszolgáltatni szokott közlekedési jegyek (Grenzverkehrs-Certificate-Cordonpassierzettel) tekintetében a határszéli községi előjáróságoknak kötelessége, minden ilyes közlekedési utjegyet nyelő egyént kellőleg felvilágosítani arról, hogy ezen utjegyek csak is a határszéli községek területén két két mérföldnyi távolságra s legfeljebb öt napra terjedő idő-tartamra érvényesek; ennél fogva mindazok, kik a mondott útlevelekkel bár mi szín alatt visszafutnak, illetőleg Moldva és Oláhország határain túl és helyebb utaznak, mire szabályszerű hosszabb tartamú útleveleket szükségesnek tartanak s hazájukba kintasításukból eredő kötelességeiket maguknak tulajdoníthatják.

2. A Moldva-Oláhországba való idegenek al-

tal célba vett átlépésre nézve az ottani kormány már buzamos idő óta úgy intézkedett, hogy oly egyéneknek, kik minden önfentartási eszközök nélkül szándékoznak bár szabályos útlevelel a Duna fejedelemségekbe kimenni, a belépés tiltsák meg. Mely rendszabálynak célja meggátolni azt, hogy a közbiztonságot veszélyeztető kőbörgők száma ne szaporítsassék, s hogy különösen élelem és kereset nélkülöző izraeliták sűrű belépése megakadályozassék.

3. Idegen munkásoknak vasúti s hasonló czélokra Moldva-Oláhországban nagyobb számmal leendő behozatala iránt a vállalkozók és idegen napszámok között sokszor támadott viszályok megelőzése tekintetéből, az oláhországi belügyminiszternek 1869. mártius 21-én 4806 szám alatt kiadott kőrendelete az alább irt megszorításokat tartalmazza:

a) Egy vállalkozónak vagy alvállalkozónak sincs megengedve idegen munkásokat az országba behozni, mielőtt azok száma, nemzetisége s a benttartzkodási időtartam iránt a belügyminiszterhez jelentést nem tesz, és minokutánna erre nézve a szükséges engedély megadatott, köteles azon határhatárságnál, hol az illető munkásokat beszállítja, a velük írásban kötött s helyhatóságilag hitelesített szerződvényeket letenni.

b) Mindazok, kik bármi viszálykodás vagy rendtelenségben magukat részesekké teszik, az oláh-moldvai rendőri szabályok elbánása alá esnek.

c) Kötelesek vállalkozók a szerződött határidő leteltével a munkásoknak hazájukba visszatérhetését akként biztosítani, hogy az osztrák-magyar kormány által a határszélén kívánt azon feltételnek, mely szerint minden idegen köteles kimutatni, hogy legalább 15 kr. van nála természetben. elégtétessék.

Az előrebocsátottak a végett adatnak ezennel közöndomásul, hogy azokról az illető lakosság hatósági és községi előjárói útján kellőleg felvilágosítást nyerjen, s ilykép az irt szabályok figyelmen kívül hagyása folytán reá hárulható hátrányoktól kellőleg megóvassék.

Kolozsvárt, január 14-én 1870.

Gr. Péchy.

Az első folyamodási bíróságok rendezéséről szóló törvényjavaslat.

Az első folyamodási bíróságok: a) a békebírák, b) a kir. járásbírók, c) a kir. törvényszékek. d) a buda-pesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék. A békebírákról külön törvény szól.

A járásbírók egyes bíróság és a járásbíróból vagy aljárásbíróból áll. A felügyeletet a kir. törvényszék elnöke gyakorolja. Azon járásban, a hol a törvényszék székel, ennek egyik tagja végzi a járásbírói teendőket.

A kir. törvényszék áll: egy elnökből, több tőnlökből és jegyzőből. A pesti kir. törvényszéknél alelnök is van. A váltó- és kereskedelmi ügyekben alkalmazandó kereskedelmi ügynököket a ker. kamarák vagy a kereskedői testületek, vagy mindkettő hiányában a törvényszék választja.

A buda-pesti ker. és váltótörvényszék áll egy elnökből, hat jogtudós és tíz kereskedői tőnlökből és jegyzőkből.

A törvényszéki bírák fizetése 10 évi szolgálat után tíz, és minden további 5 év után öt százalékkal emelkedik, ha addig magasabb állásba nem léptek. A törvényszékekhez bírói végrehajtók neveztetnek ki; különösen fontos esetekben egyik törvényszéki tag s illetőleg a járásbíró is megbízható a végrehajtással. A járásbírók és törvényszékek száma és az utóbbiak székhelyei a törvényben vannak meghatározva. A járások területét a törvényhatóságok meghallgatása után az igazságügyminiszter határozza meg. E felosztás végmegállapítás végett a törvényhozás elé terjesztetik.

A buda-pesti ker. és váltótörvényszék területe a pesti és budai kir. törvényszékek területeit foglalja magában.

A járásbírók hatáskörébe polgári ügyekben a jelenlegi egyes bírák teendői mennek át, a mennyiben t. i. ezek a békebírák hatáskörébe nem utasítottak. Bűnvádi ügyekben szintén az eddig az egyes bíróságok elé tartozó esetekben, továbbá az 1848. XVIII. sajtótörvény 32, 35, 36, 39, 40, 41 és 44. §-ának és az 1848. XXXI. színházakról szóló törvény 1. és 3. §-ának megegyezése esetében ítélnék. Ezenkívül a törvényszék hatáskörébe tartozó bűnügyekben a vizsgálatot teljesítik. Urbéri, tagosítási ügyekben az előmunkálatokat, egyezési kísérleteket végzik. A járásbírókhoz tartozó bűnügyekben másodbíró s a kir. tábla.

A kir. törvényszékek hatáskörébe tartoznak: — a mostani társas bíróságokhoz tartozó polgári ügyek, a váltó- és kereskedelmi ügyek, az 1868. XXI. tv. 79. §-ában foglalt kártérítési ügyek és a 100. §-ában érintett ügyek, melyek eddig a pénzügyi törvényszékekhez tartoztak, a jelenlegi társasbírókhoz tartozó bűnvádi ügyek, végül az urbéri s tagosítási ügyek.

Bányauügyekben mindössze hat törvényszék ruháztatik fel bírói hatósággal. Az esküdtisékek elé tartozó sajtóvétségekre nézve pedig tíz törvényszék van bírói hatósággal felruházva az il-

lető területekre nézve. A nota perekben a pesti és illetőleg a maros-vásárhelyi kir. törvényszékek az első folyamodási bírói hatóságok.

A buda-pesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék hatáskörébe tartoznak a váltótörvény második részének 18. §-ában érintett ügyek, a bejegyzet kereskedők, vállalatok stb. csődjei, magyarországi földterhentesítési, és egyéb magyar állami hitelpapírok megsemmisítése. — A czimbejegyzések ezenal csak a törvényszékeknel történnek, az aláírásokból csak három példány állítatik ki, a melyek ketteje az illető törvényszéknél marad, egy pedig a buda-pesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez küldetik be.

Az átmeneti intézkedések szerint a napot, melyen a bíróságok működésüket megkezdjék, az igazságügyminiszter határozza meg, valamint a miniszter feljogosított arra is, hogy, tekintve a szervezet nagy nehézségeit, az új bíróságokat egyenként is felállíthassa. Továbbá a törvényhatóságok köteleztetvén az eddig bírói czélokra szolgáló helyiségeket és szerelvényeket, a börtönöket is ide érve, az új bíróságoknak átengedni. Az ezenkívül szükséges helyiségeket az igazságügyi miniszter kisajátítás útján szerezze meg.

(Folytatása következik.)

Tatrag, decz. 23-kán, 1869.

(Folytatása és vége.)

Mindjárt a reformáció után száz hatóság alá jöttünk mind egyházilag, mind világgal. A létező viszony meg is terelte gyümölcsét. A civilizált világtól 100 évvel maradtunk hátra, igazolja ezt egy tekintet reánk és Háromszékre. A nemzetiségi jelleg néptünkben szinte csak az el nem felejtett nyelven létezik. Hogy bensőleg hogy állunk: szolgáljon annak jellemzéséül e kis adat: hogy itten a Rákóczi szabadságharcának bajnokaira illesztett „Kurucz“ gúnynév a székelységnek anyagi idő után is el nem feledett gúnyneve. Oly mélyen volt begyökerezve itten a fajgyűlölet.

A milyen a viszony és nevelés, olyan az eredmény.

Láthatni e kis adatból is, mi mélyen van e nép nemzetiségi tekintetben süllyesztve.

Hogy iskoláinkat községeinknek nyilvánítottuk, már azzal is nagy horderejű lépést tettünk a haladás terén, és hogy népiskoláinknak a szász egyházi hatóság alóli kivonásával nemzetiségi ügyünknek is nagy szolgálatot tettünk, azt is hiszem és vallom.

A jövő inkább kezünkben van, mint eddig. Kezdetnek ez is elég.

Nem volt természetesen a viszony, tehát fenntartani sem volt szükség.

Száz szomszédaink kellő száma és jól rendezett népiskolákkal bírnak, hol nemzetiségük művelésére, emelésére, jöletök előmozdítására korlátlanul megtehetnek minden teendőt. Ne legyen hát feltűző, ha a várt alkalmat most több okból megragadtunk.

A confessiot sine mit búsljuk. Egy cseppel sem fogunk részab evangélikusok lenni, mint eddig, ha nem jobbák.

Felhozatt: hogy az iskolai épületek anyaszentegyházi tájdonok és így senkinek át nem adhatók;

hogy a vallás a községi iskolák miatt süllyedni fog;

hogy a vallástani nehézségeket fog előgördíteni.

Mindezekre azt felelem:

hogy én semmi oly egyházi vagyont nem ismerék, mihez az egyháztagnak joguk ne volna;

hogy a vallás terén épen nekedni fog az érdekesség, észlelhetőbb lesz a szellemi szükségesség érzete, s a terjedő műveltség s a műveltség-szülte világgóság az eddigi lélekszenderítő rendszert nem tartandja idő- és alkalmoszerűnek, hanem a templomi szószekekből életundományt várand. Az igaz, hogy az ily átlépés a slendriánból a korszerűtöbök kényelmének árthat; de ha úgy kívánja az idő.

A vallástaniásra nézve pedig mi tanítók nyilvánítjuk, hogy ha a tanzsabadság szilárd alapra fektethetése, s az eddig oly elhanyagolva volt nemzetiségi ügy emelése még azon teher viselését is megkívánandja, attól se irtózzunk. Megmutat mindent az idő.

Nem egyszer hangozók azt: hogy reánk nézve az iskolai életkérdés. Ki most magas kormányunknak jobbát nem nyújtja, de épen más út felé gravitál, az mintegy hízmatlansági szavazatot mutat kormányunkkal szemben, a melyet pedig tanúsítani a csak a közelmúltban látott jó szándék ellenére épen semmi szükség.

Kiknek mellékérdekeik lehetnek, melyek most csorbát szenvedhetnek, felejtsek azokat, mert biz' a korszellem afélékért meg nem áll utjában.

Sok szabályellenes kintövései valának a hierarchiának, olyak, melyek csak a 15 dik század hibéri rendszerébe illethők be; több oly rendszeresített állapot pap és iskolatanító között, a milyen volt a „misere plebs contribuentis“-é szemben a nemesi osztálylyal, tudat szerint pedig mindkettő ugyanazon egy urnak és oltárnak szolgálja. A különbség csak az, hogy a jobbágyosztálynak 1848

viszaadta emberi jogait; nekünk néptanítóknak pedig egyéni szabadságunk évről évre mind megszorítottabb. A szervicumok (nem értem az iskolát) inkább csak szaporodnak.

A hierarchia nem örömet bocsátkozik alkuba a korral.

Ki azokat tovább is fenntartani áhítja, nem lelkesíti azt krisztusi szellem, mert neki jelszava és akarata nem a szolgaság és despotismus vala, hanem minden emberek egyenlősége ezen szavakban: „Mindnyájan egy vagyunk a Jézusban.“

Az egyén most lételem önbecszerzetével bír.

Az becsültebb tagja jelenben a társadalomnak, ki a tiszta humanitás álsajátított érzetével leg-
hűbben megteszi kötelességeit.

„Népevelő és néppevelő“ ma már nem alárendelt fogalmak, bár a csak kevés napokkal ez előtt magát ez ügyben híressé tett derék balvezér Tiszának ez tetszetőnek nem látszik is.

Átlátta már a világ, hogy csak a semmi magánérdeknek alá nem rendelt néppevelésben rejlik üdve a jövőnek.

Kimondtuk hát 10 falvaink közül hétben evang. felekezeti iskoláink községekké tételét, mely ügybeni bátor közreműködésükért méltányos elismerést érdemelnek: Bácsfaluból lelkész Borecsa Mihály, Zajzonból lelkész Pap György, Krizbáról jegyző Buna Sándor és újfalusi jegyző Szabó László.

Büszkén mondhatom, hogy célhoz juthatásunkban nekünk néptanítóknak is nem megvetendő szerep jutott vala.

A fennebbiekben hiszem: eléggé olvashatók és sejtethők valának az okok, miért iskoláinkat községekké nyilatkoztattuk. Hallottam, hogy vágyunk többben tudatni azokat. Szolgáljon tehát ez tudokra mindazoknak, kik tudni akarják.

Bartha Károly,
néptanító.

Hatósági élet.

Dicső Szt-Márton, január 6 kán, 1870. —

Küküllőmegye képviselő-bizottmánya folyó hó 3. 4. és 5 kén tartott évnegyedes gyűlése némi mozzanatairól értesíteni az érdeklődő közönséget nem tartottam fölöslegesnek.

A gyűlést, gróf főispán ő mlga, a mélyszéges atázás folytán járhatlanná vált utak daczára számosan megjelent bizottmányi tagoknak meleg szavakban üdvözölve a beállott újévet és nagyra becsülését fejezve ki megjelenésük által a közügyek iránti részvétük eme nyilatkozatáért — a gyűlés által lett lelkes éljenzésekkeli viszonzás után — megnyitottnak nyilvánította.

A szentesített törvények s felsőbb rendeletek, fölolvása során belügyminiszter Rajner Pál ő nmlgának a törvényhatóságokhoz intézett s kormány lett lépésé is tudató, a mily szabadelvű és alkotmányos, oly férfias és határozott tartalmú körlevele nagy sensatiót idézett elő, s a mindig őszinte gróf főispánunk által nyilvánított elismerő nyilatkozata után, kivétel nélkül, mindenki megnyugtatólag hatott, nem vévén ki a baloldal circumspectussait sem; az ennek folytán emelkedett közbizalom a jegyzőkönnyben, mint legilletékesebb helyén, nyerte a soha el nem halványuló színekben ragyogó örök emléktü kifejezését, fölajánlván egyszersmind e megye bizottmányi-gyűlése az ő nmlga magas pályáján kitűzött nehéz föladatai megoldására leendő közreműködésének teljes készségét is.

A közigazgatási és törvénykezési ügyek menetéről szóló jelentések fölolvása után — az előbbek során előforduló utak, hidak, s jelesen a gálfalvi romhid fölülly viták képezték, a gyűlés mindenesetre érdekes itt ott, be kell valani, nem utánzásra méltó momentumait is. Hja! mosi nem igen akadni egy Guinner Cillemes Jákóbra, s a Buckingham „minden elégedetlenségnek legrövidebb idő alatt rendbehozására ajánlott eszköze,“ jelen időkhez képest nem megleendőnek mutatkozik!

A fölmentül aprólékos vitákat, melyek inkább a kezelésre vihetők vissza, mellőzve; két jelenység hivta föl az észlelő figyelmét: egyik azon balindítvány, hogy ezutánra nézve a jogegyenlőség elvénél fogva, melyre oly gyakran történik hivatkozás, a papok is quatalisok az útmunkára köteleztessenek; másik azon rejtett munkásság, mely időszerűnek vélte a kákáni bogkeresés által, meggyőződés ellenére, tervszerű támadásaiban keresni eszközt biztos s kellemes állomásra és a mely az utolsó napi viták által lett annyira átlátszó.

Az elsőn a kör jelei mntatkoznak, mely élees fájdalmakat is szülhet; a második romboló várakban keres építményeire anyagot.

A második napi ülés a három megürlt szolgabírói állomásokra, Jakab Jánosnak a sz. nádosi, Derzai Jánosnak a kundi és Gyárás Károlynak a tatáraki járásokba, valamint Kerekes Gábor- és Pongrácz Györgynek szolgabírói segédeké, csaknem általános szótöbbséggel Kispál Sándornak közigazgatási aljegyzővé közfelfelállítás útján lett megválasztásnak tették élénkké.

A lefolyt gyűlés egész folyamán azonban mérséklet vonult át, s ha némi halványan ápoló érdeket leszámítunk, a tapintatos vezénylet folytán az egyetértés egyedül üdvözölő jeleit sem tagadhatni meg.

Megemlítendőnek vélem végül a gyűléseket követett diszebedéket, a holott is az új ötletéből a magyar király és királyné ő Felsegeik hosszú és boldog éltükért többszöri zajos felköszöntések történtek, s gróf főispán ő maga által a nagy reményekre jogosító helyigminiszter ő nmlgáért, valamint a királyhágonnemi részünkért oly kitartó és lelkes érdeklődéssel viseltető királyi biztos ő nmlgáért is buzgón emelt poharai, szünni nem akaró éljenekkel találkoztak.

A jelen bizottmányi mű megkoszorúva lett, a felejthetetlen hazafi gróf Battyáni Lajos emlékéül fölláttató szoborra az utolsó diszebed alatt a szent adó lerovására sietők által gyűlt tetemes összeg által.

Z. L.

A sepsi-szent-györgyi ref. iskola ügyében. Szózat Háromszék lelkes jóra mindig kész lakóihoz.

Főlelemel njból szavamat, a bizalommal fordulva hozzátok, munkára hívlak fel titeket Háromszék derék népe, szent ügyért lelkesülni mindig indó fiai és leányi! Most három éve annak, hogy a kérdés alatt: „mit akarunk mi“ a „Kolosvári Közöny“-ben leírtam volt, hogy a sepsi-szent-györgyi iskolának házat akarunk építeni, s azután az iskolát tovább emelni, teljes középiskolává fejleszteni. Három év — mint egy futó hullám — végetlen tengeren a nagy időnek oda van, s az iskola maig is főlegben nem emelkedett, s az iskolának háza még nincsen. Keserű érzéssel gondolunk sokszor arra, hogy a városban két lakás miatt fejelem s erkölcsi növelés tekintetében panaszt tehetnek sokan félve őrzött kincselünk jó reményű iskolánk ellen: s aggódva számíthatunk az időt, melyben itt jól behelyezett fiainkot a 4 dik osztály végeztével ismét tovább vinni, újra más viszonyok közzé kellend behelyezni. Mekkora nyugalom, mily boldogság lenne gyermekek szülőknél, tanuló fiaknak, minő nagy haszon a s mellett dicőség egész Háromszéknek, ha már haladék nélkül való volna az, a mit mi három évvel ezelőtt zkartunk, s most — természetesen — még inkább akarunk. Hogy a sz.-györgyi középiskola Háromszék köznevelődése érdekében nélkülözhetlenül szükséges, arról senki sem kételkedik; hogy életrevaló s jövőjének lenni kell, arról minden jóra való ember könnyen meggyőződhetik, hogy egy egészséges teljes középiskolává emelésére mindent meg kell tenni haladék nélkül, azt mi, kik kül- és bel-életével közelebbről ismeretesek vagyunk, mondjuk lelkünk tiszta meggyőződéséből, s mondjuk most erősebben hangsúlyozva, mint eddig. A mult évben tartott reform. tanári értekezlet erdélyi reformált fő- és középiskoláink tanárai teljes méltányuló előismeréssel őszinte örömmel nyilváníták óhajtatásukat arra, hogy iskolánk tovább fejlesztessek, s igéretüket az iránt, hogy e nagy és szent célra ők is teljes készséggel, ott a hol helye lesz, közreműködnek. Báró Eötvös közoktatásügyi miniszter ur ő nagyméltósága meghatott őrmérséssel szemlélté iskolánkban a felülről rendet, tisztaságot, csinosságot, s az igazi életre termett ügyes bátor szép gyermekeket, s nyilván kifejezte teljes megelégedését, és azon akarátat, hogy ez az iskola minden előit minden áldozattal fölépítessék, s kifejlesztessék. Kellenek-e még több s határozottabban érvek annak bizonyítására, hogy a mit akartunk mi három évvel ezelőtt s akarunk most, azt tovább halasztás nélkül életre kell segíteni? Kell-e, hogy erről még felvilágosítani próbáljalak titeket Háromszék lelkes, jóra mindig kész fiai? Ti voltatok azok, kik az iskola alapulásokor mint egy erős alapra család állásokok, s egy lelkese szóra meg-alapítottatok az iskolát. Áldott örökké azon szép idő emlékezte! néktek kell most az idő kiáltó szavára felállani, mint egy férfi, hogy ősmert buzgósággal s törhetlen erélyességgel megépítsétek s teljes középiskolává emelkendi segítétek azt. Századok egymásután jövő nemzedékei fognak áldást mondani munkátokra! Munkára hát barátim! derék fiai és leányi e szép vidéknek! kérjünk, adjunk, áldozunk mindenki tőle telhetőleg, hogy szemünk láttára gyönyörűségünkre emelkedjék gyorsan a szent-györgyi iskola épülete. Nem kérd s nem vár az idő sebes rohanással haladván felőtünk. Kik e szent ügyben együtt dolgoztunk még, napjaink legszebb része leszál, majd a felénk közelgető este elémítő homályra szólítand hallgattak nyugalomra minket is: erős kézzel ragadjunk meg addig a munkát, s siessünk elvégezni azt, mit az idő a mi lelkünkre bizott, s tőlünk méltán vár.

Zágon januárius 5. 1870.

Demeter Sámuel.

Vidéki levelezés.

N.-Enyed, január 9. 1870. — A kegyeletesség egyike azon szép emberi erényeknek, melynek gyakorlásával, midőn tiszteltjeink és szeretteink emlékének áldozunk, önmagunkat is megtiszteljük. Kegyeletesség gyakorlására volt szentelve városunkban a tegnapi nap, mint 21-dik évfordulati napja azon gázszos emlékü pusztlának, mely 1849. január 8-dikán oly mélyen süjtötte a város lakóit. A még sok helyt sőtétlen meredező, pusztló falak s a vár északi oldalán lévő nagy közös sir szomorú tanu e veszedelemnek.

E gázszos nap emlékét megülni mindenki Isten házába sietett, különösen pedig az ev. ref. templomban, hol Ince megható könyörgésére nem egy szem lábbadt könnybe, mert hiszen majd mindegyikünknek volt vesztesége, volt rokona, ki ez alkalommal a gonoszág áldozatát esett.

Szép tanujelét adta áldozatkészsége s kegyeletességének a városi tanács is az által, hogy a majdnem elhagyott sírhelyet díszes kerítéssel ellátta s kiigazította. Este fényesen ki lett világítva a sir, s újabb megható cselekmény színhelye. — Ugyanis nagy sokaság részvétel mellett a helybeli tiszt. minoriták praesidense által megszenteltetett, s mintán tiszt. Ince újból könyörgött, a tanodai ifjuság éneke végeztével e gázszönnepély is véget ért. Vajha már betelt légyen a szenvedések mértéke s teljednedne e sokat szenvedett városnak egy jobb jövőbe vetett bizatott reménye!

J.

— **Ertesítés** az erdélyi muzeum egylet t. cz. tagjai számára. Tekintettel arra, hogy a muzeum egylet t. cz. részvényestagjainak kötelezettsége és ennélfogva tagsági joga is a mult 1869 év december 31 kén betölt 10 évi korszak végével megszűnt, az újból csatlakozás iránt kibocsátott fel-szólítások szétküldése pedig az ügy természetében levő akadályok miatt annyira megkésett, hogy a nyilatkozatok nem fognak idején beérkezni; tekintve továbbá azt is, hogy számos egylettag, mint országos képviselő, oly időben, a melyben a képviselőház is ülésen, nem vehet részt a közgyűlés tárgyalásaiban: az igazgató választmány egyfelől azért, hogy mindenkinek, a ki a muzeum ügyei iránt érdeklődik, módja és alkalma legyen jogát érvényesíteni: másfelől azért, hogy a bekövetkező közgyűlésen tárgyalás alá jövő fontos és a muzeum egész jövőjére kiható kérdések megvitatásában minél számosabb egylettag részt vehessen, szülkségesnek és észszerűnek látta az 1870 ik évi közgyűlés megtartását arra az időre halasztani, a mikor husvét körül a képviselőház is szünetelni fog. Erről a t. cz. egylettagok oly hozzáadással értesítettek, hogy a gyűlés napja és a részletes tárgysorozat annak idején későbbben fognak kihirdettni. Az igazgató-választmány üléséből. Kolozsvárt, januarius 8 kán 1870. Kiadta Finály Henrik, egylettag.

UJDONSÁGOK.

(cs.) Ő Felsege a német hánafi vizkároslatnak kétezer forintot adományozott.

— Ő Felsege az igazságügyi miniszter előterjesztésére Vajkay Károly és Hilibi Gál János legf. ítélőszéki számszeletti bírákat, ugyan ottani rendes bírákka, — Hegedűs Pál váltó-feltevőszéki bíró-t és Lassell Agoston marosvásárhelyi kir. ítélőtáblai tanács-elnöket pedig legf. ítélőszéki számszeletti bírákka nevezte ki.

— Ugyanaz igazságügyiminiszter előterjesztésére Deák Parkas és Bömches Gynla igazságügy-miniszteriumi fogalmazók díjmentesen miniszteri titkári czimvel ruháztattak fel.

— Nyilvános köszönet. Nagyméltóságú Gorové István miniszter ur a gyulafehérvári rom. kath. főgymnasiumi ifjuságot, könyvtárának gyarapításában, tetemes újvi ajándékkal kegyeskedvén megörvendeztetni: érette a nagykegyű jöltevőnek legmelyebb tisztelettel siet hálás köszönetét nyilvánítani Gynla Fehérvárt 1870 január 8-án a főgymnasiumi ifjuság.

(cs.) A joghallgatók tánczvigalmuk lady patronesse ül báró Bánffy Albertné ő méltóságát nyerek meg.

(cs.) Magyar Ujfaluból írják nekünk: hogy ott 11-én éjfélt után 3 óraker a népszámlálásban fáradozó egyik hazafinak, csürét és a szerítés kerben levő szalmás gabnáját úgy látszik bosszúból felgyujtották, azon hitben, hogy V. . . P. . . a népszámlálás keresztülvitele által, az adó felemelésére tesz előmunkálatokat. Valóban sajnos, hogy ily értetlenséggel kell még találkozunk ott is, hol a megyei hatóságok, bizonyonyal nem mulaszták el a nép kellő felvilágosítását. Így a közügyek iránt buzgó V. . . P. . . fr 2000 frnyit kárral kelle megfizetnie hazafias tevékenységét.

(cs.) A napokban gr. Andrásy miniszterelnök elnöklete alatt és lakásán értekezletet tartottak a testvér fővárosok tervezett nagyszerű szépitése ügyében a két főpolgármester vezetése alatt kiküldött bizottmányok, mely alkalommal a gyűlékezettel közöltetett a kormány által az országgyűlés elé terjesztés véget kidolgozott emlékirat a tervezett szépitési építések iránt.

(cs.) P.-Szt.-Mihály községéből írják, hogy ott a népszámlálás keresztülvitele a paraszt nép között roppant izgatottságot idézett elő, s különösen a fiatalág zúgolódik. Midőn a fonóban egymásnak szemére vetették, hogy melyik leány milyen időbe, a fiatalág pártra oszolva, f. hó 12-kén este annyira összeverekedett, hogy egy csaknem halva maradt; a házások közt még nagyobb zavar van, kinek neje idősebbnek találattott, elválláson töri fejét. Végül még az a mulatságos eset adta elő magát, hogy miután az összeírás a régi conscriptioik szerint ment véghez, a születési év felolvasása alkalmával egy Yérj 1840-ben és a neje

1845-ben születettnek találattak. A férj könnyen elhitte, hogy neje nálánál öt évvel idősebb és a legnagyobb haraggal hazamenve nejét jól megpáholta stb. stb.

(X.) Még böles Horác megjegyezte volt, hogy a jót, mig birtokában vagyunk, nem méltányoljuk érdeme szerint, s ha nincs, sohajtozunk utána. Így sohajtoznak a sétatér kedvelői Seb. J. után. Lám az ő rendezősége alatt eső, zivatar, s bármily havazás után száraz lábbal s piros csizmával sétálhattott a sétatér föléjáróján, ki magának a szabad légben tüdülésért még a zordonabb téli időben is; a járda rajonta tiszta volt, mint illik egy nagy város egyetlen sétatéréhez, akkor azt hittük, így kell annak lenni; azért vagyunk mi az erdélyi részek főbb városai. Csalódtunk.

(cs.) A közelebb tartott minisztertanácsban a Hollán-féle ismert ügyben elhatározott, hogy a belga kormánytól vett értesítések alapján, a külügyminiszterium utján, Van Mons et Comp. bankárok ellen vesztegetési kísérlet miatt bűnvádi kereset fog indíttatni Bruxellesben.

(cs.) Az első színházi jelmezball ma tartatik a színházban. Rézleteiről jövő számunkban.

(cs.) Nem ártana, ha a kapitányság a házigazdákat házaik elejének feltakarítására szoritáná. Különbben is rossz a járda, s ha ehhez még rajta a sár bokáig ér, bizony bizony elmegy az embernek a kedve áldozni arra, minek hasznát nem veszi.

(cs.) Southerland hercegnőt, ki nem csak érti, de szépen is beszél a magyar nyelvet, az angol királynő palotablglyvévé nevezte ki.

(cs.) A „Corvina“ igazgatójává megválasztást el nem fogadott Vadnay helyébe Szabó Richardot választották.

(cs.) Szöllösi István jászberényi ügyvéd, a honvéd-rokkantak menháza javára 500 forintot adományozott.

— Engel Giza k. a. a derék Dr. Engel József széptehetségű leánya, mint halljuk, a napokban föl fog lépni színpadunkon, valamelyik dalműben. Pár év előtt már nagy figyelmet keltett a k. a. szép hangjával, — azóta folyton tanult külföldön, s így kétszeres érdeklődéssel nézünk fellépése elé.

— Dalfy Lőrincz jutalomjátékául esztörtökön fog színházunkban előadni „Don Sebastian“, Donizetti 5 felvonásos nagy operája. Előre figyelmeztetjük reá közönségünket. A darabot új kiállítással most adjak itt először.

(cs.) Noir Salamonnak a Bonaperte Péter herceg által meglőtt journalistának temetése f. hó 13-án ment véghez Párisban. Rochefort, kinek lapjánál dolgozott, halálából politikai tőkét akart csinálni, de nem sikerült. Ugyan e napon este az elyosei mezőkön csoportosulások voltak, de minden nagyobb intervenció nélkül lecsendesült a nép. Úgy látszik a párisi nép higgadt magatartást követ, és nem igen hallgat a Rocheforthoz hasonló tulzók szavára, kik mindenáron forradalmat akarnának előidézni Párisban.

(cs.) De Gerándó Teleky Emma grófnőt, ki Roma régiségeiről, „Andor és Hedvig római utazása“ czim alatt, valamint a 1867-iki világtárlatról érdekes két kötetes könyvet írt, több pesti lap, mint a „Kisfaludy társaság“ jelöltjét emlegeti. De Gerándóné asszony megérdemelné a beválasztását.

— Szombaton, e hó 22-kén: Beczkői János diszfestőnk jutalmául nagy előkészítéssel adatik: „Valburg éjszakája.“ Tünneményes színmű 4 felvonásban, nagy kiállítású disztimnyekkel, dallokkal és tánczokkal; melyre közönségünket előre is figyelmeztetjük, remélvén, hogy színházunk e szorgalmas tagjától az iránta mindig tanusított részvétet ezúttal sem fogja megtagadni.

— A maros-vásárhelyi egyenlőségi kör e farsangi idény alatt két bált rendezend: az egyiket gróf Battyáni Lajos emlékoszlopa, a másikat az 1848/9-ki rokkant honvédek menháza alapjára; az első f. év január 22-kén, a második febr. 19-kén lesz.

— Nyílt köszönet. Járasi szolgabíránk tek. Csiki József ur más csoportos teendői mellett figyelmét iskoláinkra fordította és a szegény árva iskolás gyermekeket újvi ajándokul tankönyvekkel látta el; fogadja a népnevelés érdekében hazafias köszönetünket, s bocsásson meg, hogy ezt, kikérésére ellenére, hirlapi téren teszszük. Bodola, január 12-én, 1870. Benke József, ref. tanító és Zuga Demján, gör. n. tanító.

(cs.) Pompejiban különféle arany és ezüst ékszereket találattak, finomságuk és rajtuk a munka oly szép, hogy akármelyik XIX. századbeli aranyművesnek becsületére válnék.

A kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1869. december hóban.

Bevétel:

Maradvány november 30-án	54714 frt 94 kr.
Betételek 174 főtől	41401 frt 09 kr.
Visszafizetett váltók	78260 frt — kr.
Visszafizetett előlegekért	7150 frt — kr.
Visszafizetett tőke elhelyezmény	2000 frt — kr.
Befizetett kamatokért	1744 frt 83 kr.
Különféle díjak	523 frt 82 kr.
Összesen	185,794 frt 68 kr.

Kiadás:

Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 70 félnek	25321 frt 82 kr.
---	------------------

Betétek után kifizetett kamatok	11 frt 45 kr.
Váltókra	83816 frt 55 kr.
Előlegekre	940 frt — kr.
Pénztézeteknél tőke elhelyezmény 5000 frt — kr.	
Tiszti fizetések	134 frt 66 kr.
Jelenléti jegyekért	118 frt — kr.
Alapítási költségekre	5 frt 15 kr.
Felszerelvények	11 frt 47 kr.
Pénztári maradvány 1869. dec. hó végével	70435 frt 58 kr.
Összesen	185794 frt 68 kr.

(cs.) **Színház és művészet.** Káldy operetteje a „Zuávok“ mult szerdán e hó 12-kén, mint újdonság került színpadunkra. A szövegen ép úgy, mint a zenén észlelhető az eredetiség hiánya. Az itteni színházi közönség először látta ez operettet, tehát újdonság volt. Azonban az alakok mind ismerősök voltak már „Choufleuri ur. otthon lesz“ és Offenbach egyéb dalműveiből. Egyik másik alak elég szerencsével van eltalajdonitva, azonban az egészen meglátszik, hogy a plagizálást, az e fajta foglalkozásban még járattal Follinus Emil kísérel meg. Hiányzik azonban az egész műből az opereték fűszere: az élez. Van ugyan benne néhány el-koptatott, de a francia pattogó, pikáns és még sem nagyon durva élczeknek: sem hire, sem hama. A zene ügyesen van összeállitva. Mégis csak egy Offenbach és egy Sompé van a világon! Káldy dallamai nem másznak a fülbe; érintetlen hagyják a hallgató kedélyét. A completek tüze egészen hiányzik. E hiányok mellett sem mondhatjuk, hogy az operete nem tetszett, mert a közmettkődök kitünőleg feleltek meg szerepeiknek, különösen Tanuerné igen kedvesen játszott és énekelt. A közbe szurt Sibel-féle dalt „Eljöttem kis virág“ művészi praecisióval, melegséggel és érzéssel adta elő. — Csütörtökön Benedix új vigjátéka: „A kicsapott diákok“, fordította Vezéry. Mindenekelőtt a rosz fordítást kell megrónunk. Vajjon a színházi enquete nem tehetne-e valamit a fordítóért, kik a nemzeti színház számára minden jobb idegen darabot lefordítanak, nehogy a közönség efféle félrefordításokkal legyen kénytelen beérni, melyekben egymás hátán ülnek a nyelvtörő mondatok. A rosz fordítás elrontja a darab hatását, mert legtöbb vigjátéknak csattanós párbeszédei kölcsönzik a fűszert. E sorok írója sajátlattal tapasztalta, hogy mindazon darabok, melyeket Vezéry ur fordított, egészen ki voltak s vannak forgatva az eredetiségből. Maga a vigjáték nem nyújt anny nyit, a mennyit a német lapokban olvasni szokott De ügyesen van feldolgozva és a jelenetével mesteri kézre mutatnak. A darab hőse Reinhold (Prielle) a kicsapott diákok egyike szép jellem mely méltó párját találja Konradinában (Mátrai Laura), ki ez este arról győzte meg e sorok íróját, hogy mint vigjátéki színész is dicsegetesen állja meg helyét. — Pénteken, 14-kén: Dalfi közben jött rekedtsége miatt üres ház előtt általános szerep-nem-tudással: „Dunanan“ ur került elő. — Kassainé Jászai Mari jutalmául szombaton: „Angelo.“ Régi, de szivrázó, könnyeket csafaró dráma, melynek hősnője Thibe és Katalin kedves elmentet képeznek Angelo vad jellemével. Mátrai Laura és Kassainé azépen játszottak. Ez utóbbinak haldoklása főleg sikerült. Első jelenésekor taps és koszorúkkal s versekkel fogadtattak. — Vasárnap: a Szigligeti „Szökött katonája.“

— A flórencziek majd porul jártak. E hó 6 kán mennek Olmützből Prágába. Egyszer csak egy 8 óra tájban — Moravi és Pardubicz közt — egy kéz a croupéba lö, melyben ők békésen ültek. Az üvegdarabok (mert az ablakon át történt a lövés) megsebeztek Becker kezét, de csak könnyedén. A golyó Becker hegedű tokjába fúródott, melyben egy értékes Stradivarius szendergett, de nem rombolt össze semmit. Pardubiczban rögtön bejelentették e rejtélyes esetet az állomás főnökének.

KÜLFÖLD.

A törvényhozótest rendes ülészaka megnyitott. A jegyzőkönyv felolvasása után, Ollivier felállt és így szólott:

„A kamara tudja, hogy távolléte alatt egy cabinet alakult. Ez a cabinet köteletségének tartja előadni a törvényhozótestnek előállása okait és azon politikát, melyet folytatni szándékozik. A parlamenti rendszer visszatérte természetesen új embereket kellett, hogy a kormányra hozzon. E férfiak, kik most önök előtt állanak, a kormány birtokában is azok fognak maradni, a mik az ellenzéken voltak; ők szabadulv, az ország óhajának, valamint elveinek egyaránt megfelelő politikát fognak követni. Szándokaink ismeretesek önök előtt, fel vannak világosan téve azok közös programjainkban, és szilárd akarattal azokat keresztülvinni. Munkánkhöz legközelebb az uralkodó bizalmára van szülkségünk; ő oly nagylelkűséggel ajándékozott meg minket, hogy a történelem azért hálás lesz iránta. (Tetszés). Szülkségünk van továbbá a többség egész bizalmára és kérjük is azt. A mindennapi gyakorlatban a legnagyobb tekintettel leszünk mindenki iránt, ép úgy a többség iránt, mely minket követ és támogat, mint az ellenzék iránt, melynek bírálatára nem kevesebb szülkség

